

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. ~~16~~

Fylke: Nordland,

Tilleggsspørsmål nr. 6

Folkelige Musikkinstrumenter. Herad: Beiarn.

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av: Frøig. Steen,

Gard: Skrand,

(adresse):

Maldjord, G.nr. 45- Br.nr. 6

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det var ikke sett at de har laget "Luren" av orebark, her i bygden, men derimot av bjørkebark. Det sterkeste emne til "Luren" var: rogenbark. De laget lyden i Luren med munnen. På lydskapende ved munningen der en blåser på "Luren" var det ikke. Derimot på gjeterfløyter og gjestkorer, var det fastbunden en bly kreflis ved munningen der en blåser på hornet, der frembrakte
2. Ordene kalme, harpepe som navn lydens for "Lur" eller annet slags instrument, kjennes en ikke til.
3. Det var forskjellige ting som blev krysset sammen og benyttet som rangler. Gäscha's fylde med erker er ukjent her. De holder ikke "gjes" her i bygden. Sam rangler blev benyttet: kikk-dåser fylde med småstein, metalringer eller kikk-ringer på en bly snøre, og ellers andre kikk gjestande bundet sammen til å ringle med. Navnene var: rangle, rangel, ringelstett eller bauspell.
4. Ved å holde fingerspiddene på samelfingrene og de øvrige fingre sammen, og legge et blad eller et stykke avis papir over åpningen mellom fingrene, og så slå til med andre hånden, frembringes suell. Å slå en pose fylde med luft i stykker, blir en bra suell.

Legge glør på en flak steinhelle, og helle en liten
 drøpe vann på og slå til med en flak stein, gir det de
 kaller for kullsmell (kølsmell), Trepe smelt. Legge geverken
 heller (generkull) på en stein eller annet hard underlag
 og slå til med en hammer. Østro krut i en strikke
 på tykt papir, og legge det sammen i en smal strikke,
 og så legge strikken sammen i bikk-bakk og heide en
 kopperen hard om kring på midten. Ved å kenne på den
 ene enden av strikken vil den bli lite mange smelt
 som biter på den. Felle krut på en flaske og
 sette et stykke tinte i flasken og koke den godt igjen.
 Ved å kenne tinten eksploderer flasken. For å gjøre
 flasken er jo kraftigere smelt blir det. Å skjere
 kensaker av fyrstikker og legge dem på et hard un-
 derlag, og slå til med en hammer, gir smelt. Klakkas
 seks (18) julaften kvelden skjåb de inn jula med
 gener. De skjåb med geverer og laget kølsmell st.
 Haus affen. De satuleres med gever ved bryllup-
 festligheter, med det samme brudefølget nærmet sig
 bryllupsgården eller vielsen. De satuleres nu med
 Dynamit. Der fortalles om en skolelærer der het Lindbom.
 Han hadde en pistol. Om kvelden laddet han
 opp pistolen, gikk ut i gangdøren og skjåb ut i
 lufta, for han la sig om kvelden. Han fortalte
 aldrig hvorfor han gjorde det. Folk vidste han var
 overtroisk, og trodde han gjorde det for å holde
 ande ånder borte. Den tro var ikke vanlig her, at
 de ande makter skulde holdes borte med skyting.

5. Her var ingen som trodde på at lyder eller
 telyder skulde drive bort ande ånder, eller
 ha noen som helst slakt innflytelse på
 andre områder.

Trondheim den 14-7-1955

Det Norske Ethnologisk Gransking.

Jeg mottar deres skrivelse angående mitt svar
på spørreliste nr. 6. Tun av roqueback.
Det er tvilsomt der finnes noen bevar av disse,
men jeg skal undersøke saken nærmere ved å ta
en tur oppover bygden til Tralidgårdene, det var
nemlig der jeg i sin tid så en sådan tun.
Jeg har hørt omtalt flere turer av "roqueback", men om
der er bevar noen av disse til nu er vel tvilsomt.
Namen som jeg så hadde laget en "tun av roqueback",
er nu død, og hans etterlatenskaper blev den
6te denne måned solgt på offentlig auksjon.
Gården ligger nu øde. To gjenlevende sønner har
satt fall på annen selvstendig beskjeftigelse.

Kilsem

Trøy. Steen,

Maltjord,

Beiaru.

11038